

Complexnummer: 519168

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

-

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

519169, 519170, 520036

Woonplaats

Oirschot

Gemeente

Oirschot

Provincie

Noord-Brabant

Locatie van het hoofdoject

Bernadettestraat 2, 5688 KN te Oirschot

Complexomschrijving

Inleiding

Aan de Bernadettestraat te Spoordonk, gelegen in het westen van de gemeente Oirschot, is tussen 1935 en 1939 een R.K.KERKGEBOUW (1) met bijbehorende voormalige R.K.PASTORIE (2) en R.K. SCHOOL (3) gebouwd, alle naar een ontwerp van de architect A.J.M. Rats in Traditionalistische stijl.

Omschrijving

De gebouwen zijn gebouwd in de kom van Spoordonk, aan de zuidelijke zijde van de Spoordonkseweg, de doorgaande weg naar Oirschot. Ze staan aan de zuidelijke en westelijke zijde van een open polygonaal terrein met gazon en een (oorspronkelijke) laanbeplanting van kastanjes. De kerk is in de oorspronkelijke staat gehandhaafd. Het ten zuiden van de kerk gelegen R.K. kerkhof heeft een eenvoudige symmetrische opzet en valt buiten de rijksbescherming. De graven, waaronder die van de architect (A.J.M. Rats 1901-'56), zijn merendeels naoorlogs. De pastorie is enkele jaren geleden verbouwd tot appartementen. De L-vormige school is na de oorlog uitgebreid. Tegen de eindgevels zijn aan de noordelijke en oostelijke zijde vleugels aangebouwd.

Waardering

Het complex van kerk, pastorie en school is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het zuiden in het Interbellum en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de traditionalistische volkskerk. Het geheel heeft architectuurhistorisch belang door de stijl en de detaillering die

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

onder meer verwijst naar ambachtelijke bouwtradities en is van kunsthistorisch belang door de interieuronderdelen. Het complex is tevens van belang als voorbeeld in het oeuvre van de architect Rats. Het heeft ensemblewaarden vanwege de bijzondere situering, verbonden met de ontwikkeling van het kerkdorp Spoordonk. Het is van belang vanwege de architectuurhistorische, typologische en functionele zeldzaamheid van een dergelijk kerkelijk centrum met landelijke ligging uit het interbellum.

Monumentnummer*: 519169

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	11 september 2000
Kadaster deel/nr	82830/139

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Oirschot	Oirschot	Noord-Brabant

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Oirschot	K			2052

Omschrijving**

Inleiding

De H. BERNADETTEKERK is een driebeukig kerkgebouw met oostelijke toren, gebouwd in 1935-'36 naar een ontwerp van A.J.M. Rats, Blerick. Het gebouw is in de detaillering aangepast aan de landelijke omgeving en uitgevoerd in een traditionele vormtaal met gotiserende motieven, ontleend aan de Brabantse gotiek, vermengd met stijlelementen van de school van A.J. Kropholler. Wat de plattegrond betreft is het een echte 'volkskerk' uit de jaren '30: het kerkvolk is aan twee zijden rond het altaar geschaard en het zicht op het altaar wordt nauwelijks belemmerd door pijlers etc.

Omschrijving

De kerk heeft een torenachtige ingangspartij, een schip van vier traveeën met smalle processiegangen, een iets hoger koor van twee vakken met driezijdige sluiting, aan de noordelijke zijde geflankeerd door een nevenkapel van drie vakken en aan de zuidelijke zijde door een uitgebouwde biechtstoel en sacristie met toren. Links van de westelijke ingangsegevel bevindt zich een achthoekige doopkapel. Het gehele gebouw is opgetrokken uit baksteen en heeft een plint van ratels. Tegen de muren staan lage maar zeer zware steunberen met natuurstenen afzaten. Schip en koor worden gedekt met zadeldaken, voorzien van verbeterde Hollandse pannen. Hemelwater wordt afgevoerd door boven de afzaten van de steunberen geplaatste waterspuwers. De zijbeuken worden met lessenaardaken gedekt. In zowel schip als zijbeuk zijn spitsboogvensters toegepast. In de lichtbeuk hebben deze een bakstenen vork- en kettingboogtracering. Tegen de zuidzijde van het driezijdig gesloten koor staat een trapsgewijs verjongende, in plattegrond vierkante toren van vier geledingen. Het bouwwerk heeft overhoekse steunberen en een tentdak met verbeterde Hollandse pannen, bekroond met een smeedijzeren kruis. Op de vierde geleding wijzen een opgeklampt hijsluik en spitsboogbiforen op de aanwezigheid luidklokken; het bijbehorende uurwerk is versierd met een polychroom tegeltableau. De westelijke façade heeft een hoog opgemetselde, trapsgewijze verjongende torenachtige gevel waarin een klok is gehangen. Centraal is een spitsboogportaal met opgeklampte deuren, waarboven in een spitsboognis een kalkstenen beeld van de H. Bernadette. Rechts van het portaal is een terracotta gevelsteen met wijdingskruisen en het opschrift: "AD. / MCMXXXV / XI Nov.". Erboven een hardstenen steen met de tekst:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

"Primum Lapidem / posuit J. van Gestel / Parochus / 11 nov. 1935 / Majestas Domini / implevit Domum / par. 2.7. / A.J. Rats architect". Links van de façade staat de achthoekige doopkapel met achtzijdige, ingesnoerde spits met daktegels. In het interieur vallen de kleine ronde pijlers met korfbogige scheibogen op. Het brede schip heeft grote intercolumnia. De kerk wordt overkluisd door gemetselde, samengestelde kruisribgewelven met getande gordelbogen. De westelijke orgelgalerij boven de hoofdingang heeft samengestelde spitsbogige kruisgewelven. De smalle zijbeuken worden overkluisd door spitsbogige driekwart tongewelven. In de apsis een gemetselde culot. Het koor is door een triomfboog van het schip gescheiden. In de noordelijke kapel vallen de sterk gebombeerde samengestelde kruisribgewelven op. In het interieur zijn onder meer van belang de oorspronkelijke elementen zoals het ongepolychromeerde kruisbeeld (1938, Van Eck), de marmeren communiebanken met ajour in brons uitgevoerde roosters (met pelikaan, lavende herten, vissen en mand met broden) en bijbehorend marmeren eucharistiealtaar met bolpotige stipites, de tussen twee pijlers in het koor geplaatste preekstoel met smeedijzeren hekwerk; de tegelvloer in het koor (met lavende herten) en de (lager gelegen) tegelvloer in het schip (in verschillende grijstinten), de houten kerkbanken met opvallend aangebrachte pen-gatverbindingen en de geglazuurde kunststenen wijwatervaten bij de portalen.

Waardering

De kerk is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het zuiden in het Interbellum en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de traditionalistische volkskerk. Het heeft architectuurhistorisch belang door de stijl en de detaillering die onder meer verwijst naar het silhouet van de oude toren van Oirschot en is van kunsthistorisch belang door de interieuronderdelen. Het gebouw is tevens van belang als voorbeeld van het oeuvre van de architect Rats. Het heeft ensemblewaarden vanwege de bijzondere situering verbonden met de ontwikkeling van het kerkdorp Spoordonk. Het is van belang vanwege de architectuurhistorische, typologische en functionele zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

Monumentnummer*: 519170

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	11 september 2000
Kadaster deel/nr	82833/1

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Oirschot	Oirschot	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Oirschot	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Oirschot	K			1104
Oirschot	K			1103

Omschrijving**

Inleiding

De H.JOSEPHSCHOOL dateert uit 1938-'39 en werd ontworpen door A.J.M. Rats in Traditionele stijl. Het gebouw staat aan de westelijke zijde van het terrein en bestaat uit twee vleugels. De van oorsprong gemengde lagere school is in een soberder stijl uitgevoerd dan kerk en pastorie. Omstreeks 1970 heeft de school een eerste uitbreiding ondergaan. Momenteel zijn aan de noordelijke en westelijke eindgevel van het oorspronkelijke gebouw nieuwe vleugels aangebouwd. Deze verstoren het beeld vanaf de Spoorдонkseweg van de oorspronkelijke opzet van het complex (kerk, pastorie en school) echter niet.

Omschrijving

De school bestaat uit twee, in een hoek van negentig graden liggende, vleugels onder geknikt zadeldak met overstek op klossen en verbeterde Hollandse pannen. Daar waar de vleugels elkaar raken heeft de westelijke vleugel een extra bouwlaag. De westelijke vleugel telt op de begane grond vier klaslokalen, de noordelijke twee. De klaslokalen zijn in verband met de optimale toelating van daglicht respectievelijk aan de zuidelijke en oostelijke zijde van de vleugels gelegen. De vensters zijn vernieuwd. De andere zijde van de vleugels wordt ingenomen door een verbindingsgang met een reeks van kleine rechthoekige lichten. Opvallendste element is de tweelaags hoekpartij met een hoge, verjongende schoorsteen, waarop een ajour metalen windwijzer, voorstellende uit een meester voor het schoolbord. Op de etage is hier een extra lokaal gebouwd, dat oorspronkelijk bedoeld was als naailokaal.

De gevels zijn opgetrokken in baksteen, versierd met natuurstenen hoekblokken. In de hoekpartij is een lege rondbogige beeldnis. Daarnaast ligt de ingangspartij met luifel op muurstijl-korbeel constructie.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In het interieur zijn onder meer van belang de hal met een lambrisering van geglazuurde tegels, afgezet met een lijst, en een terracotta tegel, voorstellende Maria met Kind.

Waardering

De school is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het zuiden in het interbellum en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de traditionalistische dorpschool. Het heeft architectuurhistorisch belang door de stijl en de detaillering die onder meer verwijst naar ambachtelijke streektradities. Het gebouw is tevens van belang als voorbeeld van het oeuvre van de architect Rats. Het heeft ensemblewaarden vanwege de bijzondere situering, verbonden met de ontwikkeling van het kerkdorp Spoorдонк. Het is van belang vanwege de architectuurhistorische, typologische en functionele zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Onderwijs en wetenschap

Functie

Schoolgebouw

Monumentnummer*: 520036

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	11 september 2000
Kadaster deel/nr	82635/56

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Oirschot	Oirschot	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Oirschot	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Oirschot	K			1710

*Omschrijving***

Inleiding

De R.K. PASTORIE van de H. Bernadetteparochie te Spoordonk is gelegen ten zuidwesten van de kerk en middels een tussenlid daarmee verbonden. Het gebouw dateert uit 1935-'36 en werd net als de kerk gebouwd naar een ontwerp van A.J.M. Rats. Het gebouw is in de detaillering aangepast aan de landelijke omgeving en uitgevoerd in een traditionalistische vormtaal met gotiserende motieven, ontleend aan de Brabantse gotiek, vermengd met stijlelementen van de school van A.J. Kropholler. Omstreeks 1990 is het pand dat zijn oorspronkelijke functie verloren heeft, opgesplitst in vier appartementen.

Omschrijving

De anderhalffaagse pastorie heeft een L-vormige plattegrond en een zadeldak, dat op verschillende hoogten is aangezet, een fors overstek heeft en gedekt is met verbeterde Hollandse pannen. De gevels zijn opgetrokken in baksteen. De a-symmetrische voorgevel heeft links van het midden een ingangspartij met rondbogig portiek, waarin een dito opgeklampte deur met zwaar smeedijzeren beslag. De vensters in hal en trappenhuis hebben een ijzeren roedenverdeling en glas-in-loodpanelen. De overige vensters zijn bij de verbouwing vernieuwd. De tuin wordt omgeven door een bakstenen tuinmuur. Aan de achterzijde van het gebouw een bakstenen terras.

Waardering

De pastorie is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het zuiden in het Interbellum en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de traditionalistische pastorie. Het gebouw heeft architectuurhistorisch belang door de stijl en de detaillering die onder meer verwijst naar

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ambachtelijke streektradities. Het gebouw is tevens van belang als voorbeeld van het oeuvre van de architect Rats. Het heeft ensemblewaarden vanwege de bijzondere situering, verbonden met de ontwikkeling van het kerkdorp Spoorдонк. Het is van belang vanwege de architectuurhistorische, typologische en functionele zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerkelijke dienstwoning

Functie